

HUMAK[®]

OPINNÄYTETYÖ

Kohti vastuullisempaa videotuotantoa
Vastuullisuusopas RARE Media ry:lle

Mariia Niemi

Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(5/2024)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijä: Mariia Niemi

Opinnäytetyön nimi: Kohti vastuullisempaa videotuotantoa: Vastuullisuusopas RARE Media ry:lle

Sivumäärä: 28 ja 10 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Jari Hoffrén, Johanna Muhonen

Työn tilaaja(t): RARE Media ry

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda tilaajalle RARE Media ry:lle vastuullisten videotuotantojen opas. Opas sisältäisi vastuullisuuden osa-alueiden hyödyntäminen videotuotannoissa. RARE:lla ei ole aiempaa vastuullisuusopasta videotuotantoihin, vaan useimmat oppaat liittyvät mediaan, huomioon ottaen myös, että tilaaja on nuori tutkivan journalismin mediatoimija. Oppaan avulla kulttuurituottajat ja muut työntekijät pystyvät tekemään helpommin videotuotantoja. Opas sopii kaikille, myös heille jolle videoprojektien tekeminen ei ole tuttua vielä.

Opinnäytetyön teoriapohja keskittyy pääpainoitteisti videotuotantoihin, kestävään kehitykseen, vastuullisuuden eri osa-alueisiin sekä kestävyteen videotuotantoalalla. Tärkeitä tuloksia sain kehittämismenetelmien kuten dokumenttianalyysin sekä haastatteluiden pohjalta. Haastattelu valikoitui käytetyksi menetelmäksi, koska sain konkreettisia ideoita niiden avulla. Haastattelin RARE Media ry:n perustajia, kulttuurituottajia, kuvaajia sekä pääkirjoittajaa. Haastattelun tarkoituksena oli saada tietoa ja pohjatietoa mitä tilaaja tekee. Dokumenttianalyysin avulla tutustuin ja perehdyin valmiina oleviin oppaisiin, selvityksiin raportteihin tapahtuma-aloilla sekä teemaan vastuullisuus.

Opinnäytetyön tuloksena tuotettiin RARE:n yhdistykselle käytettävä ja monistettava vastuullisuusopas videotuotantoihin, joka sisälsi tärkeimmät aiheeseen kuuluvat huomiot sekä muistilistan uusille ja vanhoille työntekijöille. *Kohti vastuullisempaa videotuotantoa Vastuullisuusopas RARE ry:lle*. Opas löytyy liitteistä opinnäytetyön lopusta. Visuaalinen tuotos pitää sisällään kaiken tarvittavan tiedon vastuullistenprojektejen toteuttamisesta. Opas on saatavana vain digitaalisessa muodossa ja sitä voi muokata helposti. Opas on tehty pääasiassa työvälineeksi, muistilistaksi sekä päivittäiseksi ohjeeksi tekijöille ja toimijoille.

Asiasanat: Videotuotanto, oppaat (teokset), vastuullisuus, kehittäminen, kestävä kehitys, kulttuurituottaja

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Mariia Niemi

Title: Towards a more sustainable videoproduction: Sustainability guide to RARE Media ry

Number of Pages: 28 and 10 attachment pages

Supervisor(s): Jari Hoffrén, Johanna Muhonen

Commissioned by: RARE Media ry

This thesis aimed to create a guide for sustainable video productions for RARE Media ry. The guide would include the utilization of sustainable aspects in videoproductions. RARE did not have a previous guide for sustainability in video productions.; most guides were related to media, considering that the client is a young investigative journalism media operator. With the guide, culture producers and other employees would be able to more easily carry out video productions. The guide is suitable for everyone, including those who are not yet familiar with video projects.

The theoretical basis of this thesis focused primarily on video productions, sustainable development, various aspects of sustainability, and sustainability in the video production industry. Important results were obtained through developed methods such as documentary analysis and interviews. Interviews were chosen as a method because they provided concrete ideas. I interviewed the founders of RARE Media ry, cultural producers, cameramen, and the chief editor. The purpose of the interviews was to gather information and background knowledge about what the client does. Through documentary analysis, I familiarized myself with existing guides, studies, and reports in the event sector, with a focus on sustainability and sustainable development.

As a result of the thesis, a sustainability guide for video projects was produced for the RARE Media ry association, which included the most important considerations on the topic and a checklist for new and current employees. *Towards a more sustainable video production: Sustainability guide to RARE Media Ry*. The guide is available in the appendices at the end of the thesis. The visual result and tool

Keywords: Videoproduction, guide, sustainability, sustainable development, cultural producer

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	8
	2.1 RARE Media ry	8
3	KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA JA TARVE.....	10
4	KESKEISET KÄSITTEET	12
	4.1 Vastuullisuuden määritelmä.....	12
	4.2 Kestävä kehitys	13
	4.3 Ympäristövastuu	14
	4.4 Sosiaalinen vastuu.....	15
	4.5 Taloudellinen vastuu	15
	4.6 Datavastuu.....	16
5	VIDEOTUOTANNOT JA VASTUULLISUUS.....	18
	5.1 Videotuotannon järjestäminen	18
	5.2 Vastuullisuusviestintä ja -markkinointi	19
	5.3 Vastuulliset valinnat ja kriittisimmät tekijät	19
6	KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	22
	6.1 Haastattelut	22
	6.2 Dokumenttianalyysi	23
7	YHTEENVETO JA TULOKSET	24
8	TUOTOS JA POHDINTA.....	28
	LÄHTEET	29
	LIITTEET.....	31

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni syntyi tarpeesta kehittää vastuullisuusopas videotuotannoille RARE Media ry:lle, joka toimii maamme yhdessä tapahtumarikkaimmista ja innovaatioiden edelläkävijöiden kaupungissa Tampereella. Opinnäytetyöni on tehty vuonna 2019 virallisesti perustetulle, uuden sukupolven aikakausimedialle RARE media ry:lle. RARE kuvailee itseään mediaksi, joka tekee mitä haluaa – yhdistyksen rajattomuus ja toimintatavat herätti mielenkiintoni, mutta näin siinä myös tarpeita kehittämiseen. Vastuullisuusoppaani avulla työntekijät pystyvät tulevaisuudessa tekemään työtään entistä kestävämmiin ja paremmiin.

RARE:n virallinen toiminta sai alkunsa Helsingin Sanomien säätiön järjestämästä Uutisraivaaja innovaatiokilpailuista, jonka kyseinen media voitti noin 5 vuotta sitten. Kilpailun jälkeen RARE:sta on tullut haastattelevani työryhmän mukaan: ”Ihan hirveä työmaa ja siinä sivussa ehkä maailman paras työpaikka. (RARE Media 2023)

Tehtyäni aiempaa kehittämiseen liittyvää projektia RARE:lle, minulla syntyi ajatus ehdottaa kehittämistä vielä laajemmin aiheena vastuullisuus. Koska kyse on uudesta aikakausmediasta, tarve oli iso ja hyödyllinen. Halusin tehdä opinnäytetyön, joka auttaa vastuulliseen tulevaisuuteen.

Laadin aikaisemmassa projektissani oppaan yhdistyksen ja yrityksen käyttöön. Tästä syntyi idea kehittää videotuotantoja, jotka ovat RARE:n spesialiteetti. Suurin aika tilaajalla menee erilaisten tutkivan journalismin videoiden tekemiseen ja dokumenttien tuottamiseen. Työn tekeminen oli tarpeellista, koska tilaajalla ei ollut käytettävää opasta, joka olisi hyödyksi monelle ihmiselle. Toimintaa kyseisessä mediassa tulee kehittää, jotta voidaan luoda uutta ja menestyä.

Tavoitteeni oli tehdä yksinkertainen opas opinnäytetyönä nykyajan vastuullisuudesta videotuotannoille. Oppaasta tuli lopulta konkreettinen ohjenuora työntekijöille, sidosryhmille, yhteistyökumppaneille ja uusille nimenomaan nuoremman sukupolven tekijöille median kanssa työskenteleville. Se on myös sellainen, josta on tulevaisuudessa hyötyä samankaltaisille toimijoille samalla alalla. Opinnäytetyön keskeisin tavoite oli siis nimenomaan kehittää ja varmistaa, että vastuullisuus on tulevaisuudessakin yhä helpompaa kaikille toimijoille.

Hain tietoa laajasti tapahtumatuotannon oppaisiin tutustuen. huomioin materiaaleista juuri vastuullisuuden näkökulma tärkeyden. Videotuotannoille löytyy niukasti yleisiäkin oppaita.

Olipa kyseessä sitten yritys, yhdistys tai muu toimija vastuullisuutta ei pidä jättää huomioimatta. Dokumenttianalyyysien tulosten perusteella näin, että vastuullisuusopas on tärkeä nykyajan yhteiskunnassa sekä kulttuurialalla. Oppaat vastuullisuudesta tulevat olemaan hyödyllisiä. Konkreettiset oppaat ja ohjeet vastuullisuudesta voi parhaimmassa tapauksessa helpottaa ja parantaa työntekoa, työhyvinvointia sekä toimijoita olemaan entistä parempia paikkoja olla töissä.

2 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 RARE Media ry

Työn tilaaja on RARE Media ry, joka on erikoistunut tuottamaan tutkivaa journalismia ainoastaan sosiaaliseen mediaan. Viime vuonna 2023, otin yhteyttä RARE median työntekijöihin ja toteutin heille myöhemmin vastuullisuusoppaan: Kohti vastuullisempaa media- ja tapahtumatuotantoa. RARE on vuonna 2019 alkunsa saanut aikakausimedia, joka on Suomen ensimmäinen journalismia pelkästään someen tuottava media, joka kuuluu Julkisen sanan neuvoston itsesääntelyn piiriin. RARE tekee muun muassa somejournalismin, mediatutkimuksen sekä dokumenttien lisäksi myös muita tuotantoja, kuten viestintäpalveluita, kampanjoita, erilaisia tapahtumia ja kaupallista yhteistyötä. Huomasin tekemäni kehittämistehtävän jälkeen, että kehittämistä pitäisi laajentaa RARE:n ytimeen eli videotuotantoihin. Tämä onnistuisi oppaan avulla.

vastuullisuus on tärkeää RARE:lle, koska sen arvoihin kuuluu sosiaalinen vastuu, ja jopa työnteon sensitiivisyys. Sekä esimerkiksi sensitiivisyyteen työssään. Ensimmäisessä haastattelussa, jonka tein yhdelle RARE Media ry:n perustajista, tuli jo ilmi se, että vastuullisuutta on mietitty. ”Haluamme olla sellainen videotuotantoalan toimija, joka voi näyttää myös muille pienemmille videotuotannoille, että tällaista me tehdään. Meille on myös tärkeät ne arvot, jotka pohjautuvat myös vastuullisuuteen.” (RARE Media 2024)

Tilaajan toiminta kiinnostaa, koska se on uuden sukupolven aikakausimedia, joka tuottaa sisältöä erityisesti 15–35-vuotiaille. Mahdollisuus kehittää RARE:n toimintaa herättää kiinnostusta ja uusia oivalluksia. Tilaajan vastuullisuus on tätä päivää (RARE Media 2024). Huomasin haastatellessani RARE:n väkeä toimija, kaipaa kehittämistä, koska heidän pääpainonsa on videotuotantojen toteutuksissa.

Videotuotantoja RARE tekee sellaisille toimijoille ja hankkeille, jotka ovat sitoutuneet sosiaaliseen vastuullisuuteen, yhdenvertaisuuteen, välivallattomuuteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Lisäksi media toimii myös tutkitun tiedon yleistajuistamista erilaisille tutkimushankkeille ja yhteiskunnallisille toimijoille (RARE Media 2022).

RARE:n vahvuus muodostuu luovasta ajattelusta, kriittisyydestä, somen, journalismin ja nuorten ymmärtämisestä, yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta, erottuvasta

audiovisuaalisuudesta tarinankerronnasta, tapahtuma-tuotannon-osaamisesta ja laajasta freelancer-verkostosta. (RARE Media 2024)

RARE:a ohjaa halu kestävämmän tulevaisuuden rakentamiseen ja toimintaa läpileikkaa ajatus ekososiaalisen sivistyksen kasvattamisesta sosiaalisen median alustoja ja tapahtumaympäristöä hyödyntämällä. Vahvan arvopohjan lisäksi RARE:a ajaa eteenpäin halu rakentaa kokonaisvaltaisesti hyvinvoiva työyhteisö, jonka toimeentulo ei perustu kapitalistiselle riistolle, työntekijöiden loppuun palamiselle ja elinympäristön tuhoamiselle. (RARE Media 2024)

3 KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA JA TARVE

Opinnäytetyön tarve tuli ensisijaisesti tilaajalta ja yhdessä toimitusjohtajan kanssa rajattiin aihe koskemaan videotuotantojen vastuullisuutta. Kehittämisasihe oli sellainen, joka tulisi todella hyödylliseksi ja hyödynnettäväksi. Tilaajan koki aiheesta puutteellisuutta, joten vastuullisuusopas ei tulisi tarpeelliseksi pelkästään omalle journalistiselle medialle, vaan että toivon mukaan, siitä olisi hyötyä myös muille alan toimijoille.

Taru Keltaisen kirjoituksen *Vastuullista tänään – valtavirtaa huomenna? Mitä vastuullisuudelta edellytetään jatkossa?* mukaan kestävän tulevaisuuden rakentaminen vaatii nykyistä laajempaa ja syvällisempää näkökulmaa koko aiheeseen. (Keltainen 2022)

”Tarvitsemme syvempää ymmärrystä tulevien sukupolvien tarpeista. Kyse on ennen kaikkea siitä, miten erilaiset tarpeet ja vaatimukset kytkeytyvät toisiinsa ja miten vastuuta kannetaan yhdessä eri toimijoiden kesken. Muutokseen tarvitaan kaikkien panosta” (Hellström, Parkkonen 2022) Nämä asiat on sellaisia näkökantoja, jotka tiivistävät vastuullisuustietoisuuden tarvetta. Kehittämistyö videotuotantojen vastuullisuuteen RARE:lle, lisää yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja yhteistyötä vastuulliseen ajatteluun. Vastuullisuus ei ole vain kunnan ja isojen organisaation vastuulla, vaan myös huomioitavaa yhdistyksien toiminnassa.

Työ on tarpeellinen, koska se koostuu työkalumaisesta toteutuksesta ja se on projekteja kehittävä. Vastuullisuuteen ja kestäväan kehitykseen liittyviä oppaita ei ole videotuotantoaloilla vielä tarpeeksi. Kestävän kehityksen Agenda2030:n toimintaohjelma, johon RARE:kin on sitoutunut tietyn mallin mukaan toimiessaan kulttuurialalla. Agendan mukaan on tavoite vuoteen 2030 mennessä lisättävä kestäväää kaupungistumista ja osallistavaan, integroituun ja kestäväan asuinyhdyskuntien suunnitteluun ja hallinnointiin maissa kuten Suomessa. (AGENDA2030 Lähde) Toinen tarve oppaalle on edistää työhyvinvointia kulttuurialalla työskentelyssä.

Code of Conduct RARE:n eettinen ohjeisto on dokumentti, joka on tehty, jotta RARE voi kehittyä työyhteisönä. Arvoja ovat eettisen ohjeiston mukaan mm. rehellisyys, siten että puhutaan suoraan, kuunnellaan itseämme ja toisiamme. Avoimuus olla auki muille ja uudelle. Rohkeutta kokeilla uutta, rakenteiden kyseenalaistamista sekä empatiakykyä olla läsnä ja tutustua toisiin ihmisiin.

4 KESKEISET KÄSITTEET

4.1 Vastuullisuuden määritelmä

Vastuullisuus on monimuotoinen ja monimutkainen käsite, joka voi tarkoittaa eri asioita eri yhteyksissä. Yhteiskunnissa, yrityksissä ja ihmisten elämässä on vuosien varrella rakentunut erilaisia käsityksiä ja käytäntöjä, jotka määrittelevät, mikä on vastuullista ja mikä ei. Lisäksi vastuullisuus voi saada erilaisia merkityksiä (Tienari & Meriläinen, 2021). Näitä käsityksiä ja käytäntöjä haastetaan ja uudistetaan jatkuvasti ihmisten vuorovaikutuksessa. Vakiintuneiden näkemysten muuttaminen on vaikeaa, mutta siirtyminen kohti vastuullisuutta korostavaa ajattelua ja toimintaa on tietoista ja harkittua. Vakiintuneiden käsitysten ja käytäntöjen avulla voidaan ymmärtää, miksi yhdet ovat vastuullisuuden edelläkävijöitä, jotkut sopeutuvat kehitykseen ja jotkut vastustavat sitä (Varja & Tienari, 2022).

Perinteisesti vastuullisuus perustuu yhteisesti sovittuihin määritelmiin, pelisääntöihin ja mittareihin siitä, mikä on oikein ja väärin. Nykyään vastuullisuuden arviointi keskittyy ihmisen toimintaan ja perustuu rationaaliseen päättelyyn ja myös vapaaehtoisuuteen. Mutta globaalit vastuullisuuden kriteerit ja standardit haastavat perinteisiä näkemyksiä. (Varja & Tienari 2022).

Käsitykset vastuullisuudesta muuttuvat jatkuvasti. (Hellström & Parkkonen 2022 s.6) Käsitys vastuullisuudesta muuttuu samalla, kun kuljetaan sitä kohti. Tarvitsemme yhä syvempää ymmärrystä tulevien sukupolvien tarpeesta sekä siitä, miten tarpeet ja vaatimukset kytkeytyvät toisiinsa ja miten vastuuta kannetaan yhdessä eri toimijoiden kesken. (Hellström & Parkkonen 2022 s. 40).

Vastuullisuuteen tarvitaan valintoja, jotka auttavat siirtymään toisenlaiseen, kestävämpään tulevaisuuteen. Vastuullisuutta pidetään yleisesti myös kattokäsitteenä kestävyteen ja vaikuttavuuteen. (Hellström & Parkkonen 2022).

Vastuullisen johtamisen käytännöt voivat perustua esimerkiksi kestävä kehityksen ajatteluun, joka kattaa ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisen ja kulttuurillisen kestävyden. Kestävä kehitys tarjoaa viitekehityksen strategisen vastuullisuuden suunnittelulle, toteuttamiselle ja arvioinnille. Vaikka vastuullisuus ymmärretään perinteisesti yksittäisten organisaatioiden ominaisuutena ja suorituksen, se laajenee nykyisin koskemaan kaikkea elämää maapallollamme. Laaja käsitys vastuullisuudesta haastaa perinteisen ihmiskeskeisen ajattelun

ja ulottaa vastuullisuuden koskemaan ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä ympäristöön liittyviä kysymyksiä.

Suomessa ja muissa länsimaissa vastuullisuus tarkoittaa oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa ihmisten välillä sekä huolenpitoa luonnosta ja elinympäristöstä. Vastuullisuus ei rajoitu ihmisiin vaan kattaa maapallon ekosysteemit.

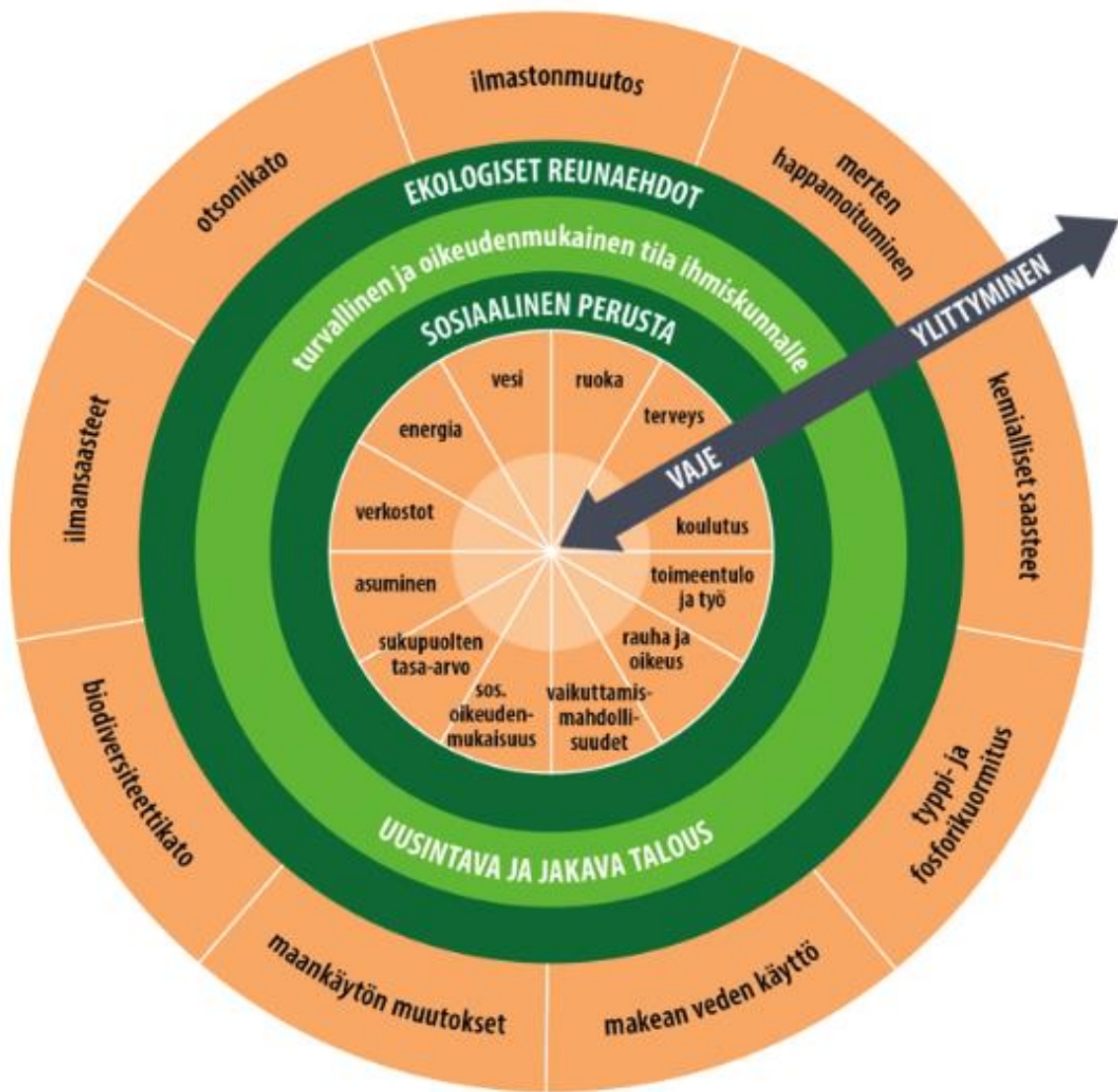
Vastuullisuudella tarkoitetaan yritysten, julkishallinnon ja muiden organisaatioiden vastuuta toimintojensa vaikutuksesta ympäröivään yhteiskuntaan, sidosryhmiin ja ympäristöön. Vastuullisuudesta käytetään muitakin käsitteitä, kuten vastuullinen liiketoiminta, yhteiskuntavastuu ja yrityskansalaisuus. Ne tarkoittavat pääosin samaa, mutta vastuullisuuden laajuus vaihtelee (Työ ja elinkeinoministeriö, 2023).

4.2 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Tämä tarkoittaa myös, että ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa. (Ympäristöministeriö, 2023)

Kestävyys on sitä, huolehtii omasta ja muiden elinkelpoisuuden jatkumisesta. Yritys ja yhdistys huolehtii sidosryhmiensä elinkelpoisuudesta ja menestyksessä. Se onnistuu edistämällä ympäristön kestävyyttä, sosiaalista kestävyyttä sekä taloudellista kestävyyttä (Ennelin 2023)

Mitä on kestävä kehitys? Se tarkoittaa ihmisen hyvinvointia maapallon kantokyvyn rajoissa. Tätä havainnollistaa taloustieteilijä Kate Raworthin kehittämä ja paljon käytetty malli, jota kutsutaan kestävyysdonitsiksi. Donitsissa vihreä vyöhyke kuvaa aluetta, jossa ihmisten hyvinvointi toteutuu maapallon kantokyvyn rajoissa. Siihen kuuluvat ekologiset reunaehdot, turvallinen ja oikeudenmukainen tila ihmiskunnalle, sosiaalinen perusta sekä uusiva ja jakava talous.

Alkuperäinen kuva: Kate Raworth, Doughnut Economics. Suomenos ja muokkaus: Valtioneuvoston kanslia.

4.3 Ympäristövastuu

Ekologinen eli ympäristövastuu tarkoittaa luonnonvarojen kestävää käyttöä, vähäistä jätteiden määrää sekä ympäristöhaittojen minimoimista. Ympäristövastuu merkitsee ympäristövaikutusten tuntemista ja hallitsemista. Ympäristövastuun kategoriaan kuuluvat vesien, ilman, maaperän, ilmastonmuutoksen torjunta, jätteet ja kierrätys, kemikaalien terveys- ja ympäristöriskien hallinta, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä kestävä ja säästeliäs luonnonvarojen käyttö.

Vastuullisuuden edelläkävijä tekee kunnianhimoisia ja rohkeita valintoja myös omassa toiminnassaan. (Hellström & Parkkonen 2022 s.37) Jos esimerkiksi yhdistyksen strategiana on

hillitä esimerkiksi ilmastonmuutosta, myös tuotantoprosessin on oltava hiilijalanjäljeltään nykyvaatimuksia kunnianhimoisempi. (Hellström & Parkkonen s. 40) Ympäristövastuun osalta ilmastonmuutoksen hillintä ja resurssitehokkuus on näkyvämpi osa esimerkiksi organisaatioiden vastuullisuustoimintaa. Videotuotantojen resurssiviisaus ja kestävä toiminta ympäristöä kunnioittaen on pyrkiä suojelemaan luontoa ja ympäristöä, siten etten se vahingoitu entisestään

4.4 Sosiaalinen vastuu

Sosiaalinen vastuu on vastuuta kävijöiden, työntekijöiden sekä yhteistyökumppaneiden terveydestä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista sekä ihmisoikeuksista. Sosiaalinen vastuu kohdistuu siis ihmisiin. Avoin vuorovaikutus kaikkien kanssa auttaa sekä helpottaa töiden tekemistä.

Vastuullisuus vahvistuu, kun kaikki tuotantoon liittyvät ihmiset ovat tietoisia yhteisistä päätöksistä ja tuotantoon liittyvistä toiminnoista. Hyvät toimintatavat sekä yhteistyön edistäminen katsotaan kuuluvan sosiaaliseen vastuuseen (Pekkola 2020, 15) Yhdenvertaisuus, monimuotoisuus ja syrjimättömyys ovat nousevia vastuullisuusteemoja, jotka ovat tärkeä ottaa huomioon tuotantoja tehtäessä.

Konsultaatiofirma Greenstepin mukaan sosiaalinen vastuu on osana organisaation jokapäiväistä toimintaa. Sosiaalisen vastuullisuuden teemoja voivat olla esimerkiksi monimuotoisuuden ja tasa-arvon edistäminen, sekä kulutuksen ja kehityksen tukeminen (Leskinen & Tuovinen, 2023).

Tuovisen mukaan 2000-luvun alussa vastuullisuustyötä tehtiin ulkoisien motivaattorien takia, kuten usein sidosryhmien velvoitteesta. Nykyään vastuullisuutta halutaan usein edistää sisäisistä motivaatiota – halutaan, että työntekijät voivat hyvin. (Tuovinen 2023) Sosiaalisen vastuullisuuden periaatteiden mukaan työskentely ei vaan paranna työhyvinvointia merkittävästi, mutta myös sellaisella toimijalla halutaan olla töissä, vaikka kulttuurituottajana.

4.5 Taloudellinen vastuu

Taloudellinen vastuu tarkoittaa kannattavaa vastuuta yhteiskunnallisesti. Edellytykset taloudelliseen vastuuseen perustuu yhdistyksen toimintakykyyn pidemmällä tähtäimellä. Esimerkiksi, onko tuotannon tekeminen kannattavaa taloudellisesti esimerkiksi hankintojen

osalta. Tärkeä ensimmäinen askel on tehdä tarkka budjetti videotuotannolle. Voidaanko kaikissa videotuotannoissa hyödyntää samoja materiaaleja, jotta voitaisiin minimoida menot ja säästää rahaa?

On hyvä myös miettiä, miten kaikki osapuolet, tekijät ja kävijät hyötyvät ja tarvitaanko mukaan yhteistyökumppaneita ja ulkopuolista rahoitusta. Tuotannon lajityypin mukaan yhteistöillä voi olla merkittävää hyötyä esimerkiksi kuvauspaikan, tarjoiluiden, tekniikan tai lokaation osalta.

4.6 Datavastuu

Digitalisaation myötä on erittäin tärkeä muista datavastuu. Tämä tarkoittaa uudenlaista vastuullisuutta, yksityisyyden turvaamista sekä kyberturvallisuudesta huolehtimista. Tuotantojen tekemisessä suuri osa ajasta tulee vietettyä tietokoneen ääressä, siksi on hyvä muistaa vastuullisuus myös tästä näkökulmasta.

Digitalisaation nopea kehitys tarjoavat mahdollisuuksia kehittää entistä tehokkaampaa ja puhtaampaa toimintaa. Samaan aikaan on yhä tärkeämpi kysyä, miten datan käytön kasvusta mahdollisesti aiheutuva energian ja resurssien lisääntyvä käyttö vaikuttaa vastuullisuuteen. Nopeasti kasvavassa datataloudessa yhä merkittävämpi vastuullisuuskysymys on myös, miten dataa jaetaan vastuullisesti, yksilön oikeuksista ja yksityisyydestä huolehtien (Parikka & Härkönen 2021)

Sitra on koonnut datavastuullisuuden tunnusmerkkejä seuraavasti. Nämä tunnusmerkit on muutettu yritysnäkökulmasta yhdistyksille:

- Yhdistys on koonnut datavastuun olennaiset teemat tarkistelemalla dataan liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia sekä oman toimintansa että sidosryhmien näkökulmasta.
- Yhdistys tuottaa datan avulla arvoa - jopa vastikkeettomasti – oman toiminnan lisäksi ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristölle.
- Yhdistys on läpinäkyvä datan keräämisen, hallinnoinnin, hyödyntämisen, jakamisen ja hävittämisen suhteen.
- Yhdistys huomioi yksilön oikeudet yli laista tulevien vaatimusten.
- Yhdistys on määrännyt algoritmien ja tekoälyn kehittämisen sekä hyödyntämisen eettiset periaatteet.
- Yhdistys jakaa dataa sidosryhmiensä kanssa.

5 VIDEOTUOTANNOT JA VASTUULLISUUS

5.1 Videotuotannon järjestäminen

Videotuotantojen järjestäminen ei ole samanlaista kuin minkä tahansa tapahtuman tai tuotannon järjestäminen. Jokainen projekti on erilainen, mutta tarvitsee selkeää struktuuria, miten toimitaan ja tehdään onnistunut ja tässä tapauksessa vastuullinen kokonaisuus. RARE:n *Kenen tietoo?* – oppaassa avataan videokuvauksien suunnittelun, esituotannon, viestinnän, kuvaus- ja haastattelutilanteen ja jälkituotannon kulmakiviä. Oppaaseen on liitetty sama taulukko auttamaan tekijöitä hahmottamaan tuotannon vaiheet.

1. **Esituotanto:** Videotuotanto lähtee aina liikkeelle esituotannosta. Videotuotanto vaatii kokonaisvaltaista ja tarkkaa suunnittelua alusta alkaen. Tämä ensimmäinen vaihe pitää sisällään kuvausten valmistelevat vaiheet kuten, käsikirjoitus, kuvakäsikirjoitus, aikataulu, kuvauspaikkojen miettiminen sekä muut suunnitelmat projektin luonteen mukaisesti.
2. **Tuotantovaihe:** Videon materiaalin tuottaminen eli kuvaaminen ja äänittäminen.
3. **Jälkituotanto:** Videon muokkaaminen, materiaalista koottu lopullinen versio. Leikkaus, äänten ja värien käsittely sekä grafiikoiden ja efektien lisääminen.

Taulukko 1. Videotuotannon vaiheet (Niemi 2024)

5.2 Vastuullisuusviestintä ja -markkinointi

Jos toteuttaa tuotantoa vastuullisesti, on muistettava tiedottaa siitä myös mukana olevia ihmisiä ja työtyhmää. Kun viestii selkeästi, että tuotanto on vastuullinen, ihmiset osaavat ottaa sen myös huomioon käyttäytymisessään ja toiminnassaan. Läpinäkyvyys tuo vastuullisuutta esille. Vastuullisuus markkinoinnissa on hyvä ottaa huomioon jo ennen tuotannon alkua ja on tärkeää painottaa yhdessä tekemistä. Myös videotuotannon jälkeen on hyvä raportoida, miten tuotanto sujui niin työryhmän kesken, sosiaalisessa mediassa kuin kaikille yhteistyö- ja sidosryhmille.

Viestintä on osana vastuullisuutta. Kun vastuullisuus on kiinteä asia yhdistyksen toimintaa, voi kestävyys- ja vastuullisuusteoista viestiä avoimesti sekä todenmukaisesti. Se lisää uskottavuutta ja luo etua muihin. Markkinoinnin on myös tärkeä olla ymmärrettävää ja vastuullisuusraportointi yksityiskohtaista.

Vastuullisuusviestintä on kasvamassa, koska yhä vähemmän painatetaan enää mitään, yleensä tiedotus tapahtuu toimijan omissa digialustoissa. Vastuullisuusviestintä on toiminnan kehittämistä, joka maksimoi ympäristötyöstä saatavan arvon. Sen avulla voidaan rakentaa imagoa, parantaa prosesseja ja vastata sidosryhmien muuttuviin vaateisiin. (Ekokompassi 2024)

5.3 Vastuulliset valinnat ja kriittisimmät tekijät

Vastuullisuus on ennen tarkoittanut suurin piirtein samaa, kuin englannin sana ”responsibility”. Responsibility käännetään usein suomen kielessä sanaksi yritysvastuu. (Ennelin 2023)

”Nykyään on varmistettava eettinen ja moraalisesti oikea toiminta paljon laajemmin kuin ennen kaikkia sidosryhmiä kohtaan. Sidoryhmiä ovat niin omat työntekijät, asiakkaat, yrityksen omistajat ja sijoittajat, tavaran ja palveluiden toimittajat, yhteistyökumppanit, kilpailijat, viranomaiset, media, paikallisyhteisö ja koko yhteistyökunta, myös ympäristö ja luonnonvarat.” (Ennelin 2023)

Videotuotannon järjestämisen vastuullisuus muodostuu konkreettisista asioista. Aluksi on hyvä pohtia, miksi tuotantoa halutaan tehdä ja mikä on sen missio ja visio. Vastuulliset valinnat ovat tämän kysymyksen jälkeen helpompaa yhdistää juuri sinun tuotantoosi. Vastuulliset valinnat ja kriittisimmät tekijät liittyvät vahvasti toisiinsa. Kun mietitään tuotannon luonnetta, esille tulee

poikkeuksetta mitä kaikkea pitää ottaa huomioon. Alla olevaan listaukseen olen purkanut kriittisimmät tekijät, jotka auttavat hahmottamaan vastuullisempaa tuotantoa.

Aitous: Toimija edistää aktiivisesti, luotettavasti ja näkyvästi tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Kuvausryhmän kaikilla jäsenillä sekä tuotannon järjestäjillä on selkeät toimintaohjeet esimerkiksi sopimattoman käytöksen raportointiin ja siihen puuttumiseen.

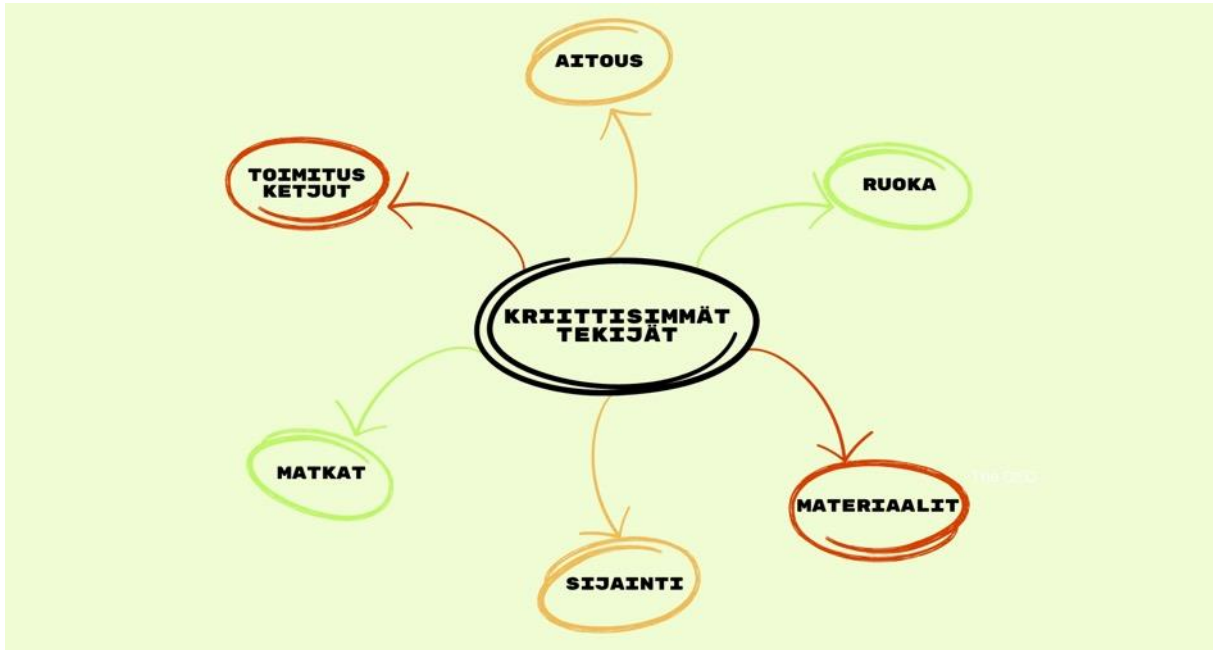
Toimitusketjut: Tuotteiden toimitusketjut selvitetään. Tuleeko tuotantoon tilauksia ulkomailta vai suomesta. Entä mistä päin Suomea?

Ruoka: Ruokahävikin pienentäminen, lähiruoan hyödyntäminen sekä kasvisruokavalion suosimien.

Matkat: Tuotannolla on suunnitelma siitä, miten saapuminen kuvauspaikalle tapahtuu. Miten ihmisten matkustamisen ympäristövaikutukset minimoidaan. Korostetaan joukkoliikennettä, jos mahdollista.

Sijainti: Minkälaisissa ympäristöissä kuvataan ja onko turvallisuus otettu huomioon? Onko kuvauspaikka esteetön ja tarvittaessa saavutettava. Tuotanto on hyvä sijoittaa hyvien julkisten kulkuyhteyksien varrelle ja tuotanto viestii saavutettavuustiedoista läpinäkyvästi.

Materiaalit: Kierrätysmateriaalejen käyttö, omien juomapullojen käyttö, uudelleenkäytön mahdollistaminen sekä ympäristömerkityt materiaalit käyttöön, jos kuvauksissa tarvitaan erityisiä aineita.

Taulukko 2. Kriittisimmät tekijät (Niemi 2024)

6 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

6.1 Haastattelut

Valitsin ensimmäiseksi kehittämismenetelmäksi haastattelut. Haastattelu on tyypillinen laadullinen tutkimusmenetelmä, jonka avulla saadaan nopeasti kerättyä syvällisempää tietoa kehittämisen kohteesta. Suunnittelin puolistrukturoidut haastattelut jokaiselle RARE:n neljälle työntekijälle samanlaisiksi, mutta huomasin haastattellessani, että eri rooleissa työskentelevät henkilöt eivät osanneet vastata kaikkiin kysymyksiin mitään.

Vaihdoin suunnitelmaa ja kuratoin kaikille omat kysymykset. Haastatteluilla kartoitin työryhmän tarpeita koskien tulevaa opasta. Sain laajat vastaukset, jonka pohjalta oli hyvä kehittää vastuullisuusopasta. Haastattelut toteutin kahden viikon aikana. Jokaiselta haastateltavalta kysyin erikseen luvan henkilötietojen ja vastauksien näkymiseen opinnäytetyössäni.

Puolistrukturoidussa haastattelussa sanamuodot voivat vaihdella, kysymyksiä voidaan jättää pois ja haastattelun aikana voidaan kysyä mieleen tulleita kysymyksiä (Hirsjärvi & Hurme 2010, 47 & Ojasalo, Moilanen & Rintalahti 2014, 108)

Ennen haastattelua, jokaiselle haastateltavalle oli tiedotettu mitä kehitetään ja miksi. Samoin esille tuli keskeiset elementit ja haastatteluiden kesto. Haastattelin etäyhteydellä neljää RARE Median toimijaa. Jokaiseen haastatteluun oli varattu yksi tunti aikaa ja jokainen haastattelu tallennettiin litterointia varten.

Haastateltavia lähestyttiin sähköpostikutsulla, joka sisälsi haastattelukysymykset ennakkoon sekä Teamsin videopuhelu linkin. Haastattelu ajankohdat oli sovittu jo aikaisemmin ja neljä haastattelua toteutettiin 30.1.2024, 31.1.2024 sekä 13.2.2024.

Haastattelut alkoivat lyhyestä esittelyosuudesta, jossa haastateltavalta kysyttiin oma työnkuva yhdistyksessä ja millaisia töitä on tehnyt RARE Mediassa. Tämän jälkeen siirryttiin noin 20 kysymyksen purkamiseen. Olin jakanut kysymyksiä vähän, jokaisen työkuvaan mukaan. Haastattelukysymykset löytyvät liitteistä.

6.2 Dokumenttianalyysi

Dokumenttianalyysin tavoitteena on analysoida esimerkiksi tekstimuotoisia haastatteluita, palaverimuistioita tai muita kirjallisia materiaaleja, ja tehdä niistä päätelmiä. Päätelmiä koostetaan sanallisesti ja selkeäksi kuvaukseksi tutkittavaksi asiasta. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2014, 136)

Dokumenttianalyysi valikoitui käytettäväksi tutkimusmenetelmäksi, koska aineiston keruu tukee olemassa olevaa tietoa, joita on helppo soveltaa omaan tutkimukseeni. Olen käyttänyt laajasti erilaisia lähteitä vastuullisuusteeman ympärillä ja soveltanut niitä omaan työhöni. Opinnäytetyössäni käytän eniten julkisia, internetistä saatavia dokumentteja, painettuja julkaisuja, tutkimuksia, muita oppaita, selvityksiä sekä tilaajalta saatuja dokumentteja.

Tilaajalta sain dokumenttianalyysia varten yhdistyksen sisäisiä dokumentteja, esimerkiksi *Kenen Tietoo* -opas ja RARE:n pelikirjan, joka on laadittu vuonna 2023. Tutkin yhdistyksen arvopohjaa, nykytilannetta sekä tulevaisuutta pelikirjan mukaan.

”Vuoden 2023 aikana olemme puntaroineet, mihin suuntaan RARE mediaa voisi kehittää ja tulleet siihen tulokseen, että tekijöiden hyvinvointi ja yhteisöllisyys ovat korostuneet meidän tärkeimmiksi prioriteeteiksemme. Tämän lisäksi pidemmän formaatin ja vaikuttavuustyön tuottaminen on tuntunut kiinnostavalta suunnalta kehittää toimintaa” (RARE ry Pelikirja 2023)

Tavoitteenani oli ottaa selville dokumenttianalyysin avulla myös mitä muita asioita kuuluu videotuotantojen järjestämiseen, vastuullisuuteen sekä oppaisiin tapahtuma- sekä kulttuurialoilla. Käytin pääasiassa analyysitapaa, jossa tarkistelin dokumenttien sisältöjä ja tein niistä taulukon. Taulukon avulla käytin samoja teemoja työstäessä opasta RARE:lle. Lähteinä käytin kuntien vastuullisuusoppaita sekä tutkimuksia tai raportteja vastuullisuudesta.

7 YHTEENVETO JA TULOKSET

Tässä luvussa esitellään dokumenttianalyysin ja haastatteluiden tuloksia ja niistä tehtyjä johtopäätöksiä. Haastattelun vastauksista koostin tietoa, jota hyödyntäen opas tehtiin. Haastateltavien vastaukset pohjautuivat RARE:n työskentelyn parantamisen tarpeisiin sekä siihen miten videotuotantoja vastuullisuuden näkökulmasta voisi tuoda konkreettisesti työpäiviin. Esille tuli myös arvojen tärkeys, esimerkiksi sensitiivisyys ja kunnioitus kuvauspaikalla.

Yhden vastaajan mukaan RARE pyrkii olemaan herkkämielisiä, antamaan tilaa toisille ja olemaan järkeviä ja ystävällisiä. ”Pyrimme myös huolehtimaan siitä, että ihmiset saavat oikeudenmukaista korvausta työstään ja että työajat ovat järkeviä. Tämä on tärkeää monessakin mielessä. Tämä periaate näkyy myös jälkituotannossa, mutta se korostuu erityisesti ryhmätilanteissa tai kun annamme ohjeita freelancer-tiimille.” (Haastattelu)

Jokaisesta haastattelusta sain kulttuurituottajan rooliin soveltuvia huomioita, jota sovelsin myös oppaan käytettävyyteen. Jokainen haastateltava oli työskennellyt videotuotantoalalla sen verran kauan, että tietoa oli karttunut paljon. Huomioitavaa yhden vastaajan mukaan oli työkalumaisuus, jota tarvittaisiin kuvauspäivän toteuttamiseen. Opas, myös sellaisille ihmisille, jotka ei ole vielä täysin tietoisia kaikista tuotannon osa-alueista.

Dokumenttianalyysissä pääaineistoina tutkin Kuopion ANTI- festivaalin, Oulun, Hämeenlinnan kaupungin vastuullisuusoppaita. Seuraavassa taulukossa näkyy dokumenttianalyysin tulokset. Taulukko on jaettu 10 eri vastuulliseen osa-alueeseen ja jokaisessa kohdassa on vastaus Kuopion ANTI-festivaalin tuotannoistaan Oulun kaupungin tapahtumaoppaasta sekä Hämeenlinnan vastuullisen tapahtuman oppaasta.

Taulukko 3. (Niemi 2024)

Kohde:	ANTI Festivaali	Oulun kaupunki	Hämeenlinnan kaupunki
Energia	Lämpö ja sähkö tuotetaan mahdollisimman päästöttömästi, edullista ja puhdasta energiaa säästeiäästi.	Suositaan vihreää sähköä. Omien vesipullojen salliminen ja vesipiste esillä tuotannoissa.	Veden käyttö mahdollisimman säästeliästä, jätehuolto- ja vastuullisuussuunnitelma. jäteveden ja roskien kierrätys ja vältetään joutumasta ympäristöön,
Ruoka ja juoma	Vegaanisten ruokien sekä kausituotteiden tarjoaminen	Kasvispainotteista lähiruokaa, sesonkituotteita, luomua ja Reilua kauppaa, pienpanimot.	Ruokahävikinminimointi, ympäristöystävällisiä tuotteita,
Tarjoilu	Tarjoaa yleisölle ravintoloita, joista saa vegaanista kausiruokaa	Kertakäyttöiset astiat ja biohajoavia astioita	Kierrätettävät ja uudelleenkäytettävät astiat
Sosiaalinen Kestävyys	Yhdenvertaisuuden, monimuotoisuuden ja antirasismien teemat ovat kiinteä osa festivaalin kuratointia, kaikki kunnioittaa toisia, turvallisen tilan periaatteet	Yhdenvertaisuus, kaikkien kunnioittaminen ja turvallisemman tilan periaatteiden mukaan toimiminen	Tapahtuma on saavutettava ha yhdenvertainen, Vaikeasti työllistyvien työllistäminen
Kestävä liikkuminen	Tapahtuman rakentaminen kantakaupunkiin, liikkuminen helppoa,	Suositaan tapahtumatoimintaan tarkoitettuja alueita, jossa on huomioitu energian tarve.	Helposti saavutettava paikka julkisilla kulkuvälineillä, pelastussuunnitelma ja turvallisuusohjeet

	esiintyjät eivät lennä suomen sisällä, Toimisto kantakaupungissa.		huomiossa. Parkkitilaa pyörille, esteettömyys.
Kestävät tilat	Tapahtuu rakennetussa ympäristössä, hyödynnetään hukkatiloja.	Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristöystävällinen liikkuminen ja hiilineutraali rakentaminen	Lähialueen asukkaiden ja ympäristön huomioon ottaminen.
Taloudellisen kestävyys	Monivuotisia yhteistyökumppaneita, kestävä rahoituspohja.	Tuote palveluna, uusiutuvuus, elinkaarenpidäminen ja resurssitehokkuus	Tapahtumissa kompensointimahdollisuudet.
Jätehuolto	Vessapassi käytössä, kierrätetään ja uudelleen käytetään	Käytetään tarvittavia jäteastioita ja oppaita, siivous aina tapahtuman jälkeen, tupakointipaikan suunnittelu niin ettei tumppeja päädy maahan.	Riittävästi käsienvesipisteitä ja wc-tiloja
Hankinnat ja materiaalit	Ostaminen ja hankkiminen on kestävä, ympäristömerkityt tuotteet ja vähäpäästöiset tuotteita.	Kilpailutushankinnoissa vastuullisuuskriteerein, jatko- ja uusiokäytön mahdollisuus, minimoi yleisölle jaettava tavara ja oheistuotteet.	Kierrätettyjä, lainattuja ja vuokrattuja elementtejä

Viestintä	Kestävä liikkuminen asetetaan etusijalle viestinnässä ja aikataulutuksessa.	Informointi tapahtuman ympäristöohjeista ja vastuullisuusohjelmasta verkossa. työntekijöiden, alihankkijoiden ja yhteistyökumppaneiden sitouttaminen vastuullisuuteen viestinnässä. Tapahtuman opasteet ja kyltit kestävästä materiaaleista.	Vastuullisuudesta viestitään tapahtuman digikanavissa, paikan päällä selvät ohjeet vastuullisuudesta, sähköiset viestintävälineet painotuotteiden sijaan.
-----------	---	--	---

8 TUOTOS JA POHDINTA

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi vastuullisten videotuotantojen opas, joka pitää sisällään vastuullisuuden eri osa-alueet eri näkökannoilta kuten ympäristövastuu, taloudellinen vastuu, sosiaalinen vastuu, datavastuullisuus, vastuulliset valinnat ja kriittisimmät tekijät.

Oppaassa eritellään myös kestävä tuotannon suunnittelu, vastuullisuusviestintä ja tilaajalle hyödyllinen sekä toivottu muistilista tuotannon toteutumiseen vastuullisin keinoin

Opinnäytetyöni pohjimmainen tarkoitus oli tehdä toimiva ja monivuotinen vastuullisuusopas, joka pitää sisällään tarvittavaa tietoa. Oppaasta tuli informatiivinen, ymmärrettävä ja monistettava. Opinnäytetyön sisältö koostuu laajasti tapahtumatuotannoista erityisesti audiovisuaalisella alalla, vastuullisuuden tärkeimmistä kulmakivistä sekä tutkimusmenetelmien käytöstä apuna kehittämisessä.

Kehittämismenetelmät, joita hyödynsin opinnäytetyössäni, olivat dokumenttianalyysi ja laajat haastattelut, joiden avulla koko vastuullisuusopas sai tilaajan haluaman rungon. Haastateltavilta sain laajaa informaatiota RARE Median toimintatavoista sekä vastuullisuudesta videoiden tekoprosessissa.

Vastuullisuusvaatimukset ovat jatkuvassa muutoksessa, ja siksi niitä on tarpeen ennakoita. Vastuullisuustrendeistä puhutaan ja niistä näkyy, miten osa vastuullisuuden nykyisistä vaatimuksista muuttuu vähitellen arkipäiväisiksi. (Hellström & Parkkonen s. 40). Näin voi helposti käydä, jos huomio kiinnittyy yhä enemmän uusiin vastuullisuusvaatimuksiin. Merkityksellinen asia, jota videotuotanto tai median on otettava huomioon, on suhtautua ennakkoluulottomasti nouseviin vastuullisuusvaatimuksiin.

LÄHTEET

- ANTI Festival 2024: Vastuullisuus - Kestävä ANTI. Artikkele 2024 Viitattu 23.3.2024
<https://antifestival.com/vastuullisuus/ymparistovastuullisuus/>
- Dedolli-Yasa, Saranda 2019. Tee maailmasta parempi paikka: opas vastuullisemiin valintoihin. Helsinki: Viisas Elämä. Viitattu 5.3.2023
- Ekokompassi 2024. Vastuullisuusviestintä viimeistelee vaikuttavan ympäristötyön. Artikkele Viitattu 24.3.2024 <https://ekokompassi.fi/vastuullisuusviestinta-viimeistelee-vaikuttavan-ymparistotyön/>
- Haanpää, Leena; Tuppurainen, Simo 2012. Nuoret yrittävät: Vastuullisuus, joustavuus ja mahdollisuudet yrittäjyydessä. Helsinki: Hakapaino. Viitattu 5.3.2024
- Hellström, Eeva & Parkkonen, Pinja 2022. Vastuullisuuden tulevaisuus: Miten vastuullisuus kohtaa kestävyuden ja vaikuttavuuden? Sitran selvityksiä 214. Helsinki Punamusta Oy. Viitattu 23.3.2024 https://media.sitra.fi/app/uploads/2022/06/sitra_vastuullisuuden_tulevaisuus_fin_0822.pdf
- Hämeenlinnan kaupunki 2024: Vastuullinen tapahtuma Viitattu 23.3.2024
<https://www.hameenlinna.fi/matkailu-ja-tapahtumat/jarjesta-tapahtuma-tai-yritystilaisuus/tapahtumajarjestajan-opas/vastuullinen-tapahtuma/>
- Keltainen, Taru 2022. Vastuullista tänään – valtavirtaa huomenna? Mitä vastuullisuudelta edellytetään jatkossa? Sitran uutinen. Viitattu 20.4.2024
<https://www.sitra.fi/uutiset/vastuullista-tanaan-valtavirtaa-huomenna-mita-vastuullisuudelta-edellytetaan-jatkossa/>
- Leskinen, Timo & Tuovinen, Kati 2023. Sosiaalinen vastuu: Yritysten arvot ohjaamassa menestyksestä vastuullisuusagendaa. Greenstep: Artikkele Viitattu 23.4.2024
<https://greenstep.fi/artikkelit/sosiaalinen-vastuu-yrityksen-arvot-ohjaamassa-vastuullisuusagendaa>
- Inkinen, Sam; Hanelius, Pekka 2006. Minne matka, Luova talous? Helsinki: Rajalla Viitattu 5.3.2024
- Niemi, Mariia 2024 Taulukko 1. Videotuotannon vaiheet
- Niemi, Mariia 2024. Taulukko 2. Kriittisimmät tekijät
- Nordenstreng, Kaarle; Nieminen, Hannu; Ala-Fossi, Marko 2017. 4. uudistettu painos. Suomen mediamaisema. Tampere: Vastapaino. Viitattu 5.3.2024
- Ojasalo, Katri; Moilanen, Teemu; Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. painos. Helsinki: Sanoma Pro Viitattu 21.3.2024
- Oulun Kaupunki: Tapahtumajarjestäjän opas Viitattu 23.3.2024
<https://www.ouka.fi/tapahtumajarjestajan-opas>
- Pirilä, Kari; Kivi, Erkki; Hintikka, Henriikka 2022. Elävän kuvan käsikirja. Helsinki: BoD,

Books on Demand. Viitattu 5.3.2024

Pekkola, Hanna 2020. Tapahtumajärjestämisen vastuullisuus. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö. Viitattu 22.3.2024
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/339749/Pekkola_Hanna.pdf?sequence=2

Raworth, Kate, Doughnut economics 2024. Kuvankaappaus: Valtioneuvoston kansila Viitattu 15.2.2024
<https://kestavakehitys.fi/kestava-kehitys>

Rare Media 2024. Visio. Viitattu 13.2.2024 <https://raremedia.fi/meista/>

Rare Media 2022. Code of conduct. Yksityinen tiedosto .Viitattu 4.3.2024

Vauhkonen, Päivi 2007. Liiketoiminnan vastuullisuus: minkä väristä se on? Oitmäki: Johtamistaidon opisto. Viitattu 5.3.2024

Tienari, Janne; Meriläinen, Susan 2021. Johtaminen & Globaali talous. Helsinki: Alma Talent Viitattu 14.3.2024
https://www.boardman.fi/content/uploads/2022/03/Vastuullisuus-yritysten-paatöksenteossa_2022_FINAL.pdf

Tienari, Janne; Varja, Laura, Boardman, FIBS, perheyriyten liitto 2022. Tutkimusraportti: Vastuullisuus yritysten hallitusten päätöksenteossa. Viitattu 10.4.2024
https://fibsry.fi/wp-content/uploads/2022/03/Vastuullisuus-yritysten-pa%CC%88a%CC%88to%CC%88ksenteossa_2022_FINAL.pdf

Työ ja elinkeinoministeriö 2023. Vastuullisuusraportoinnin ensi askeleet: Tietopaketti pk-yrityksille. Vastuullisuuden määritelmä. Viitattu 14.3.2023
https://tem.fi/documents/1410877/2864722/Yritysvastuun+raportoinnin+ensi+askeleet_260917.docx

LIITTEET

Liite 1. Vastuullisuusopas videotuotannoille

VASTUULLISUUSOPAS

Kohti vastuullisempaa videotuotantoa

Lyhyesti

Tämä opas on tehty auttamaan RAREa ja muita saman alan toimijoita tekemään yhä vastuullisempia videotuotantoja. Kun huomioimaan kestävyys ja vastuullisuus tuotannon suunnittelussa ja toteutuksessa niin työntekijät ja ympäröivä maailma voi paremmin. Tarkoituksena on antaa vinkkejä tuotantojen toteuttamiseen ja herättää ajattelemaan uudella, vastuullisemmalla tavalla. Jos videotuotanto järjestetään vastuullisten periaatteiden mukaisesti, vastuullisuuden tulee näkyä koko tuotantoprosessissa niin suurissa linjoissa, että pienissä konkreettisissa yksityiskohdissa.

Kohti vastuullisempaa videotuotantoa" -opas on suunniteltu pääasiassa yhdistyksen käyttöön sekä jakoon kaikille toimijoille, jotka tekee samanlaisia projekteja kuin RARE Media. Opas erittelee vastuullisuuden eri ulottuvuuksia: sosiaalisia, taloudellisia ja ympäristövuustuullisia sekä digitaalisia.

Vastuullinen toiminta ei ole ainoastaan tapa vastata kestäväen kehityksen haasteisiin ja vaatimuksiin se on myös merkki, siitä että työtä halutaan tehdä maailmasta huolta pitäen. Vastuullinen ja kestävä kuluttaminen on tärkeää videotuotannoissakin. Myös yhteiskunnallisesti esimerkiksi kuvauspäivän järjestämisen vastuullisesti kaikilla osa-alueilla on kaikkien eduksi ja hyödyksi, niin järjestäjille sekä osallistujille..

Vastuullisuus

Vastuullisuuden määritelmä on laaja ja moniulotteinen. Määritelmänä vastuullisuus tarkoittaa toimintaa, joka tehdään mahdollisimman kestäväällä tavalla ja tähtää kannattavaan toimintaan.

Käsitykset vastuullisuudesta muuttuvat jatkuvasti. (Hellström & Parkkonen, Sitra 2022,6)
Käsitys vastuullisuudesta muuttuu samalla, kun sitä kohti kuljetaan. Tarvitsemme yhä syvempää ymmärrystä tulevien sukupolvien tarpeista sekä siitä, miten eri tarpeet ja vaatimukset kytkeytyvät toisiinsa ja miten vastuuta kannetaan yhdessä eri toimijoiden kesken. (Hellström & Parkkonen, Sitra 2022,40)

Vastuullisuuteen tarvitaan valintoja, jotka auttavat siirtymään toisenlaiseen, kestävämpään tulevaisuuteen. Vastuullisuutta pidetään yleisesti myös kattokäsitteenä kestävyteen ja vaikuttavuuteen.

Ympäristövastuu

Ekologinen eli ympäristövastuu tarkoittaa luonnonvarojen kestäväää käyttöä, vähäistä jätteiden määrää sekä ympäristöhaittojen minimoimista. Ympäristövastuu merkitsee ympäristövaikutusten tuntemista ja hallitsemista. Ympäristövastuun kategoriaan kuuluvat vesien, ilman, maaperän, ilmastonmuutoksen torjunta, jätteet ja kierrätys, kemikaalien terveys- ja ympäristöriskien hallinta, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä kestävä ja säästävää luonnonvarojen käyttö.

Taloudellinen vastuu

Taloudellinen vastuu tarkoittaa kannattavaa vastuuta yhteiskunnallisesti. Edellytykset taloudelliseen vastuuseen perustuu yhdistyksen toimintakykyyn pidemmällä tähtäimellä. Eli onko tapahtuman tekeminen kannattavaa rahallisesti esimerkiksi hankintojen osalta. Tärkeä ensimmäinen askel on tehdä tarkka budjetti tapahtumalle. Voiko jokaisessa tapahtumassa hyödyntää samoja materiaaleja, jotta voidaan minimoida menot.

On hyvä myös miettiä, miten kaikki osapuolet tekijät ja kävijät hyötyvät ja tarvitaanko tapahtumaan esimerkiksi yhteistyökumppaneita. Tapahtuman tyypistä riippuen yhteistyöllä voi olla hyötyä esimerkiksi tapahtumatilan, tarjoilujen, tekniikan tai somistuksen osalta. Myös vapaaehtoisia kannattaa hyödyntää ja tehdä erillinen vapaaehtoistoiminnan koordinointi.

Sosiaalinen vastuu

Sosiaalinen vastuu on vastuuta kävijöiden, tekijöiden sekä yhteistyökumppaneiden terveydestä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista sekä ihmisoikeuksista. Sosiaalinen vastuu kohdistuu siis ihmisiin. Avoin vuorovaikutus kaikkien kanssa helpottaa tekemistä.

Vastuullisuus vahvistuu, kun kaikki tapahtumaan liittyvät ihmiset ovat tietoisia yhteisistä päätöksistä ja tapahtumaan liittyvistä toiminnoista. Hyvät toimintatavat sekä yhteistyön edistäminen katsotaan kuuluvan sosiaaliseen vastuuseen (Pekkola 2020,15) Yhdenvertaisuus, monimuotoisuus ja syrjimättömyys ovat nousevia vastuullisuusteemoja, jotka on tärkeä ottaa huomioon tapahtumia tehtäessä.

Datavastuu

Digitalisaation myötä on erittäin tärkeä muistaa datavastuullisuus. Tämä tarkoittaa uudenlaista vastuullisuutta, yksityisyyden turvaamista sekä kyberturvallisuudesta huolehtimista. Tapahtumien tekemisessä suuri osa ajasta tulee vietettyä tietokoneen ääressä, siksi on hyvä muistaa vastuullisuus myös tästä näkökulmasta.

Sitra on koonnut datavastuullisuuden tunnusmerkkejä seuraavasti. Nämä tunnusmerkit ovat nyt muutettu yritysnäkökulmasta yhdistyksille:

- Yhdistys on määritellyt datavastuun olennaiset **teemat** tarkistelemalla dataan liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia sekä oman toimintansa että sidosryhmien näkökulmasta.
- Yhdistys tuottaa datan avulla **arvoa** - jopa vastikkeettomasti - oman toimintansa lisäksi ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristölle.
- Yhdistys on **läpinäkyvä** datan keräämisen, hallinnoinnin, hyödyntämisen, jakamisen ja hävittämisen suhteen.
- Yhdistys huomioi **yksilön oikeudet** yli laista tulevien vaatimusten.
- Yhdistys on määritellyt algoritmien ja tekoälyn kehittämisen sekä hyödyntämisen **eettiset periaatteet**.
- Yhdistys kerää dataa **tarkoituksenmukaisesti** ja läpinäkyvästi sekä huolehtii datan elinkaaren hyvästä hallinnasta.

- Yhdistys jakaa dataa sidosryhmiensä kanssa

Vastuulliset valinnat ja kriittisimmät tekijät

Tapahtumajärjestämisen vastuullisuus muodostuu konkreettisista asioista. Aluksi on hyvä pohtia, miksi tapahtuma ylipäätään järjestetään. Vastuulliset valinnat ovat tämän kysymyksen jälkeen helpompaa yhdistää juuri sinun tapahtumaasi. Vastuulliset valinnat ja kriittisimmät tekijät liittyvät vahvasti toisiinsa. Kun mietit tapahtumasi luonnetta, esille tulee luonnollisesti mitä kaikkea pitää ottaa huomioon. Alla olevassa mindmapissa on kuvattuna kriittisimmät tekijät, jotka auttavat hahmottamaan vastuullisempaa tuotantoa.

Aitous: Toimija edistää aktiivisesti, luotettavasti ja näkyvästi tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Kävijöillä ja tapahtuman järjestäjillä on selkeät toimintaohjeet esimerkiksi sopimattoman käytöksen raportointiin ja siihen puuttumiseen.

Toimitusketjut: Tuotteiden toimitusketjut selvitetään. Tuleeko tapahtumaan tilauksia ulkomailta tai suomesta. Entä mistä päin suomea?

Ruoka: Ruokahävikin pienentäminen (Jos ruokahävikkiä syntyy se lahjoitetaan tai myydään alempaan hintaan), lähiruuan hyödyntäminen, kasvisruokavalion suosiminen.

Matkat: Tapahtumalla on suunnitelma siitä, miten kävijöiden saapumisen ympäristövaikutus minimoidaan. Korostetaan joukkoliikennettä.

Sijainti: Esteetön ja saavutettava. Tapahtuma sijoitetaan hyvien julkisten kulkuyhteyksien varrelle ja tapahtumaan saavutettavuustiedot esille.

Materiaalit: Kierrätysmateriaalien käyttö, omien juomapullojen käyttö, uudelleenkäytön mahdollistaminen sekä ympäristömerkityt pesuaineet.

Kestävän tapahtuman suunnittelu

Vastuullisen tapahtuman tekemiseen vaikuttaa koko prosessi, joka onnistuakseen vaatii hyvää suunnitelmallisuutta ja yhdessä sovittu tavoite tekijöiden kanssa.

Kun lähdet suunnittelemaan tapahtumaa on hyvä aloittaa vastaamalla seuraaviin kysymyksiin: Miksi tapahtuma järjestetään? Kenelle tapahtuma järjestetään? Mitä, missä ja milloin? Näistä kysymyksistä muodostuu tapahtuman idea. Seuraavaksi on hyvä miettiä mitkä ovat vastuualueet. Kuinka iso tiimi on tekemässä ja kuka johtaa prosessia? Kun nämä asiat ovat hieman selkeytyneet on tarpeellista miettiä tapahtuman kohderyhmää, kenelle tapahtuma järjestetään, jotta se voisi saavuttaa sille asetetut tavoitteensa. Kun on hahmoteltu edellä mainitut kohdat, on tärkeä tietää millaisella budjetilla olemme työskentelemässä. Kuinka paljon kaikesta aiheutuu kustannuksia ja miten niitä voidaan minimoida vastuullisen tapahtuman puitteissa.

Vinkki: Pohdi voitaisiinko tapahtumaa järjestää osin tai täysin virtuaalisesti. Verkko tapahtumat on kaikkein paras asia, jonka tapahtumajärjestäjät voivat tehdä, jos he ovat omistautuneita kestävän tapahtumatrendin noudattamiseen (Grcar.nd) Virtuaalitapahtumien ympäristövaikutus on huomattavasti pienempi ja lisää vastuullisuutta.

Vastuullisuusviestintä

Jos toteutat tapahtumasi vastuullisesti, muista tiedottaa siitä myös kävijöitä. Kun viestit selkeästi, että tapahtumasi on vastuullinen, asiakkaat voivat ottaa sen huomioon käyttäytymisessään. Ole läpinäkyvä ja tuo vastuullisuus ilmi markkinoinnissa jo ennen tapahtuman alkua ja painota yhdessä tekemiseen. Myös tapahtuman jälkeen on hyvä raportoida miten tapahtuma sujui niin työryhmän kesken, sosiaalisessa mediassa kuin kaikille yhteistyö- ja sidosryhmille.

CHECKLIST VASTUULLISEN TUOTANNON TOTEUTUMISEEN

- Tee vihreitä tarjoiluvalintoja!

Mieti mitä tarjoat tapahtumasi vieraille, suosi lähiruokaa, sesonkiruokaa, luomua ja kasvisvaihtoehtoja. Valitse vastuullinen catering-kumppani. Jos tapahtumassa on anniskelu suosi pienpanimoita. Tapahtumasi osallistujat ovat valmiita muutokseen sekä tarjoiluiden sisällössä että toimintatavoissa, kun nämä ovat perusteltu selkeästi ja ne ovat kaikille yhteisiä. Ole edelläkävijä ja johda muutosta oman alasi tapahtumissa.

- Mieti missä järjestät!

Valitse tapahtumasi tilaksi, joka on helposti saavutettavissa julkisilla kulkuvälineillä. Jos tapahtumatila on kauempana järjestä yhteiskyyditys tapahtumapaikalle. Tilan vastuullisuuteen vaikuttaa myös esimerkiksi lajittelu, kierrätys, energiaratkaisut, vedenkäyttö sekä toiminnan asenne. Valitse kumppaneiksi kestävää kehitystä edistäviä toimijoita ja yrityksiä.

- Kestävä tuotanto!

Ota huomioon kestävä tuotanto heti suunnittelussa ja pidä se osana koko tuotannon ajan ihan jälkituotantoon asti. Kun hankit tarvittavia materiaaleja esimerkiksi somistukseen ja rakennukseen suosi kierrätettyjä materiaaleja ja tuotteita, jotka on mahdollista käyttää uudelleen. Jätteen synty minimoidaan suunnittelulla ja syntyvä lajitellaan tarkasti.

- Viestintä!

Viestintä toteutetaan verkossa mahdollisimman kestävästi ja saavutettavasti. Viesti myös yhteistyökumppaneille läpinäkyvästi vastuullisuudesta, dialogin avulla vaikutetaan vastuullisuuden toteutumiseen kaikkien tekijöiden kanssa. Tämä kaikki perustuu tekoihin ja oman toiminnan todentamiseen.

- Pidä huolta tapahtuman kävijöistä!

Huomioi terveysturvallinen käyntikokemus. Toimijana seuraat ja noudatat olemassa olevia suosituksia ja viestit niistä. Tapahtuman järjestäjänä huolehdi, että korvatulppia on saatavilla, jos tapahtumassa on kovaa ääntä, joka voi aiheuttaa haittaa yleisön kuulolle tai aistiherkille ihmisille.

Kävijöillä on mahdollisuus täyttää omat vesipullon tai saada ilmaiseksi vettä. Huolehdi ensiavusta ja kouluta tapahtumanjärjestäjiä jatkuvasti tuotannon eri osa-alueilla.

- **Luvat, suunnitelmat ja huolellisuus ympäristöasioissa!**

Varmista, että toiminnalla tai tapahtumalla on tarvittavat luvat. Muista tehdä poliisille huvilupa ja ole perillä tapahtumapaikan turvallisuussuunnitelmasta. Noudattamalla ympäristöasioissa huolellisuutta, ehkäiset toiminnallasi ympäristöhaittoja. Ota huomioon myös jätehuoltosuunnitelma.

LOPUKSI

Oppaan on laatinut Mariia Niemi osana opinnäytetyötään. Työ on osa opinnäytetyötä ja monialaisten tapahtumatuotantojen suuntautumisopintoja. Niemi opiskelee Jyväskylässä Humanistisessa ammattikorkeakoulussa kulttuurituottajaksi ja valmistuu 2024 ammattiin. Opas on tehty tilauksena RARE Media ry:lle vastuullisten videotuotantojen kehittämiseen tulevaisuudessa.

23.4.2024

Liite 2. Haastattelukysymykset 2024

1. Haastattelu	2. Haastattelu	3. Haastattelu	4. Haastattelu
Millaisia videotuotantoja teette?	Mikä on roolisi videotuotannon tekemisessä?	Mikä on sinun roolisi videotuotantojen tekemisessä?	Mikä on roolisi videotuotannon tekemisessä?
Mitä osa-alueita videotuotantoihin kuuluu, mistä ne koostuvat?	Minkälaisia vastuullisia valintoja RARE:lla on videotuotannoissa?	Mitä valintoja te haluatte tuoda esille niin että vastuullinen videotuotanto tapahtuu?	Millaisia videotuotantoja teette?
Montako ihmistä teidän videotuotantonne tekee?	Miten taloudellinen vastuullisuus videotuotannoissanne näkyy?	Miten kestävä kehitys näkyy projekteissanne ja miten pyritte edistämään kestäväää kehitystä?	Mitä kaikkea videotuotantoon kuuluu?
Millaisia yhteistöitä pyritte tekemään vastuullisesti?	Miten ympäristövastuullisuus näkyy videotuotannoissanne?	Miten viestitte vastuullisesti ulospäin työproduktioissanne ja videotuotannoissa?	Kuinka usein teillä tulee sisältöä ulos?
Miten sidosryhmille on tiedotettu vastuullisuudesta ja miten se toteutuu?	Miten viestitte videotuotannoprosessissa?	Mitä ovat tärkeimmät asiat, jotka haluatte tuoda vastuullisten videotuotantojen oppaaseen?	Minkälaisia yhteistöitä pyritte tekemään?

Mitä valintoja haluatte tuoda esille vastuullisten videotuotantojen tekemisessä?	Mitä toivoisit tulevilta videotuotannoiltanne?	Mitkä ovat hyödyllisiä asioita oppaaseen, joka myös auttaa teitä tekijöinä?	Mitkä ovat RARE:n arvot?
Miten kestävä kehitys näkyy RAREn toiminnassa?	Mikä olisi hyödyllistä olla vastuullisessa oppaassa?	Mikä olisi hyödyllistä olla vastuullisessa oppaassa?	Miten tiedotatte vastuullisuudesta sidosryhmille ja yhteistyökumppaneille?
Miten pyritte ympäristövastuulliseen videotuotantoon?	Miten oppaan avulla työtä voidaan tehdä paremmin?	Miten oppaan avulla työtä voidaan tehdä paremmin?	Minkälaisia ympäristövastuullisia valintoja teette konkreettisesti?
Miten pyritte tekemään videotuotantoja mahdollisimman taloudellisesti vastuullisesti?	Millaisia apuvälineitä ja ammattitaidon osa-alueita o hyödyllistä käyttää vastuullisissa videotuotannoissa?	Millaisia apuvälineitä ja ammattitaidon osa-alueita o hyödyllistä käyttää vastuullisissa videotuotannoissa?	Entä miten taloudellinen vastuullisuus tulee ilmi tekemisessänne?
Miten digitalisaatio on vaikuttanut videotuotantojenne tekemiseen?	Miten tuottajana opas voi auttaa sinua?	Miten tuottajana opas voi auttaa sinua?	Miten digitalisaatio on vaikuttanut videotuotantoihin?
Mitkä ovat tärkeimmät pääpointit, jota haluatte tuoda vastuullisista	Mitkä ovat tärkeimmät pääpointit, jota haluatte tuoda vastuullisista oppaaseen?	Mitkä ovat tärkeimmät pääpointit, jota haluatte tuoda vastuullisista	Mitä toivot tulevaisuudessa videotuotannoilta? (Kannattava ja

videotuotannoista oppaaseen?		videotuotannoista oppaaseen?	vastuullinen tulevaisuus)
Miten käytätte viestintää teidän videotuotannoissanne?	Miten käytätte viestintää teidän videotuotannoissanne?	Miten käytätte viestintää teidän videotuotannoissanne?	Mitä oppaaseen tulisi sisällyttää?
Miten vastuullinen viestintä näkyy toiminnassanne?			Miten opas olisi hyödyllinen teille ja nuoremmille yhdistyksen jäsenille?
Mitä toivotte RARE:n tulevilta videotuotannoilta? (Kannattava ja vastuullinen tulevaisuus)	Mitä toivotte RARE:n tulevilta videotuotannoilta? (Kannattava ja vastuullinen tulevaisuus)	Mitä toivotte RARE:n tulevilta videotuotannoilta? (Kannattava ja vastuullinen tulevaisuus)	Miten konkreettisesti opas hyödyttäisi sinua?
Mitkä ovat tärkeimmät pääpointit, joita halutte tuoda vastuulliseen videotuotantojen oppaaseen?	Miten toivotte oppaan jalkautuvan käytäntöön?	Miten toivotte oppaan jalkautuvan käytäntöön?	Miten toivotte oppaan jalkautuvan käytäntöön?
Miten toivotte oppaan jalkautuvan käytäntöön?			
Kerro RARE:n arvoista ja miten	Kerro RARE:n arvoista ja miten vastuullisuus yhdistyy niihin?	Kerro RARE:n arvoista ja miten	Kerro RARE:n arvoista ja miten

vastuullisuus yhdistyy niihin?		vastuullisuus yhdistyy niihin?	vastuullisuus yhdistyy niihin?
Miten vastuullisuus liitetään osaksi työ- ja produktioarkeanne?	Miten vastuullisuus liitetään osaksi työ- ja produktioarkeanne?	Miten vastuullisuus liitetään osaksi työ- ja produktioarkeanne?	Miten vastuullisuus liitetään osaksi työ- ja produktioarkeanne?
Miten oppaan avulla pystyisitte tekemään paremmin työtänne?	Miten oppaan avulla pystyisitte tekemään paremmin työtänne?	Miten oppaan avulla pystyisitte tekemään paremmin työtänne?	Miten oppaan avulla pystyisitte tekemään paremmin työtänne?
Millainen on tuotantosuunnitelmanne videotuotannoille?	Millainen on tuotantosuunnitelmanne videotuotannoille?	Millainen on tuotantosuunnitelmanne videotuotannoille?	Millainen on tuotantosuunnitelmanne videotuotannoille?
Kuinka kauan keskimäärin yksi videotuotanto kestää?	Kuinka kauan keskimäärin yksi videotuotanto kestää?	Kuinka kauan keskimäärin yksi videotuotanto kestää?	Kuinka kauan keskimäärin yksi videotuotanto kestää?
Mitkä ovat henkilökohtaisia apuvälineitä, jotka ovat avain asemassa videotuotannoissa? (Esimerkiksi työkalut)	Mitkä ovat henkilökohtaisia apuvälineitä, jotka ovat avain asemassa videotuotannoissa? (Esimerkiksi työkalut)	Mitkä ovat henkilökohtaisia apuvälineitä, jotka ovat avain asemassa videotuotannoissa? (Esimerkiksi työkalut)	Mitkä ovat henkilökohtaisia apuvälineitä, jotka ovat avain asemassa videotuotannoissa? (Esimerkiksi työkalut)

